

Kanslienheten

Mathias Brandt, 0591-641 25
mathias.brandt@hellefors.se

Liten ordlista för förtroendevalda

A

Acklamation Beslut som fattas genom muntligt *bifall*, utan att någon begär votering (omröstning).

Ajournera, ajournering Tillfälligt avbryta ett sammanträde eller skjuta upp det till en senare tidpunkt. Ajournering kan begäras av tjänstgörande ledamot.

Allmän handling En handling som har kommit in till en myndighet eller upprättats vid en myndighet och förvaras där. Alla har rätt att ta del av allmänna handlingar om de inte är sekretessbelagda.

Allmänhetens frågestund I samband med kommunfullmäktige finns en fast punkt där allmänheten kan ställa frågor till de förtroendevalda i fullmäktige.

Anslagstavla Kommunen är skyldig att ha en anslagstavla. Den ska vara webbaserad, och där sätts upp (anslås) till exempel justerade protokoll under den tid som de kan *överklagas*.

Ansvarsprövning Årligen, innan utgången av juni månad, ska kommunfullmäktige besluta om kommunens nämnder och styrelse fullgjort sina uppdrag på ett sådant sätt att ledamöterna kan beviljas ansvarsfrihet för de beslut som fattats. *Revisorerna* lämnar förslag i ansvarsfrågan.

Arvode Ekonomisk ersättning för förtroendevalda för politiskt arbete. Varje kommun är fri att sätta egna regler för vad som ska gälla för arvoden. I Hällefors kommun bestäms detta i *Bestämmelser om ersättningar och arvoden till förtroendevalda i Hällefors kommun*, som beslutats av kommunfullmäktige

Avslå, avslag Säga nej till det som föreslås.

B

Bereda Sammanfattande begrepp för allt som innebär att förbereda, utreda och arbeta med ett ärende innan det går till beslut. Såväl förvaltning, utskott som nämnder och styrelse kan vara del i beredningen.

Bifalla, bifall Godkänna eller bevilja.

Bordlägga, bordläggning Skjuta upp beslut i ett ärende till ett senare sammanträde, om inget annat sägs till nästa ordinarie sammanträde. Under tiden får inget läggas till eller tas bort ifrån ärendet.

Budget Kommunens viktigaste styrmedel. Genom budgeten anger kommunfullmäktige vilka pengar som kommunens olika nämnder har att använda under kommande år. Respektive nämnd ska sedan inom den ram de fått av fullmäktige upprätta en intern budget för de verksamheter som nämnden ansvarar för.

C

D

Dagordning Förteckning över ärenden som ska behandlas vid ett sammanträde. Kan även kallas *föredragningslista* eller ärendelista.

Delegera, delegering Överlåta rätten att fatta beslut till någon annan. Kan ges till t ex utskott, grupp av förtroendevalda, enskilda förtroendevalda eller enskilda anställda i myndigheten.

Diarium Fortlöpande förteckning över allmänna handlingar hos en myndighet.

E

Ersättare Person som ersätter en ordinarie ledamot när hen är frånvarande. En ersättare kallas även för *suppleant*. Ersättare kallas in i bestämd ordning, som kan skilja sig åt mellan olika kommunala organ.

Expediera När en *handling* skickas ut från kommunen.

F

Folkinitiativ Om 10 % av de röstberättigade i en kommun kräver folkomröstning kalls detta folkinitiativ. Kommunfullmäktige måste då ta ställning till om en folkomröstning ska hållas.

Fråga I Hällefors kommun finns enligt arbetsordning för kommunfullmäktige möjlighet att ställa fråga under punkten ledamöternas frågestund. Bara den som frågar och den som svarar får delta i debatten om frågan

Föredragande Den som presenterar ett ärende för ett utskott eller en nämnd, ofta en tjänsteperson eller konsult som svarar för en utredning eller ett ärende på dagordningen. (Se även *handläggare*) Bidrar med sakkunskap och kan svara på sakfrågor kopplat till ärendet.

Föredragningslista Förteckning över de ärenden som ska behandlas vid ett sammanträde. Kan även kallas dagordning eller ärendelista.

Förtroendevald En person som har valts till ett politiskt uppdrag, i till exempel fullmäktige eller nämnd, antingen av väljarna i direkta val eller av en politisk församling. Viktigt att tänka på är att den som valts till ledamot i bolag eller stiftelse, *inte* är att betrakta som förtroendevald i traditionell mening.

Förvaltning Den professionella organisation som lyder under kommunstyrelse eller nämnd. Förvaltningen och de tjänstepersoner som arbetar där är opolitisk och arbetar oberoende av politisk majoritet.

Förvaltningslagen Den lag som styr vilken service en myndighet, t ex en kommun, är skyldig att erbjuda. Berör bland mycket annat tillgänglighetsfrågor.

G

Gemensam nämnd En nämnd som har beslutanderätt i flera kommuner som samarbetar. Alla kommuner som deltar i gemensam nämnd har rätt att ha representation i nämnden.

H

Handling Handlingar för politiska beslut är en sammanställning över de dokument som behövs vid ett politiskt möte. Termen handling kan även betyda dokument i pappersform eller digital form. En handling kan bestå av text, bild eller ljud.

Handläggare Tjänsteperson som bereder och presenterar ett ärende och formulerar förslag till beslut. Kan även fungera som *föredragande* vid ett sammanträde

Hemställa, hemställan Ålderdomligt uttryck för att formellt begära något.

I

Inkommen En handling är inkommen – och därmed nästan alltid allmän – när den kommit till en myndighet eller till en politiker eller anställd vid myndigheten.

Interpellation En formell fråga från ledamot i kommunfullmäktige för muntligt och skriftligt svar. En interpellation ska vara mer allmän och ”större” än en *fråga* från en ledamot. Alla ledamöter får delta i debatten om en interpellation.

J

Justera, justering Skriva under ett protokoll för att intyga att sammanträdet och besluten är korrekt återgivna. Protokollet justeras av ordförande och ytterligare en eller flera ledamöter som väljs vid varje sammanträde. Efter att

protokollet justerats, ska det anslås under tre veckor, då besluten kan *överklagas* (se nedan). Därefter vinner besluten *laga kraft* (se nedan)

Jäv, jävig Det kan uppstå jäv om ett ärende kan väntas innebära synnerlig nytta eller skada för en tjänsteman eller ledamot, för egen del eller för någon närstående. Den som är jävig får inte delta i någon del av handläggningen av ett ärende.

K

Kallelse Inbjudan med information om tid och plats för ett möte.

Kommunalförbund Samarbetsform där två eller flera kommuner går samman inom ett specifikt område, till exempel räddningstjänst. Kommunalförbundet är frikopplat från medlemskommunerna, har eget organisationsnummer och utgör i allt väsentligt en egen kommun inom det utpekade området. Styrande dokument kallas förbundsordning. Kommunalförbund kan ha ett förbundsfullmäktige eller en direktion.

Kommunallagen Den lag som styr vad kommuner och landsting har rätt att göra och på vilka sätt detta kan genomföras. Kommunallagen utgör grunden för hur en kommun kan agera i olika frågor. Lagen innehåller bland annat bestämmelser om vad det innebär att vara *förtroendevald* och hur kommunala möten ska gå till.

Kommunalaråd Kommunallagens beteckning på en förtroendevald som har fast arvode omfattande 40 % eller mer. Kommunalarådet har oftast ett uppdrag som ordförande i någon nämnd eller annat organ, men kan också vara kommunalaråd utan att ha några formella uppdrag.

Kommunstyrelse En kommunal nämnd som är obligatorisk i alla kommuner. Kommunstyrelsen har den ledande funktionen bland de kommunala nämnderna och ska bland annat ansvara för kommunens strategiska utveckling, hålla *uppsikt* över kommunal verksamhet oavsett driftsform och *bereda* i stort sett alla ärenden

Kungörelse Offentligt meddelande, tillkännagivande. Görs oftast på kommunens anslagstavla.

L

Laga kraft Ett beslut fattat i kommunen vinner laga kraft, blir ”giltigt” tre veckor efter justering av protokollet om ingen överklagan skett.

Ledamot Vald ordinarie representant i till exempel kommunfullmäktige eller nämnd.

M

Majoritet Politiskt parti eller politiska partier som tillsammans utgör mer än 50 procent av ledamöterna (eller 50 procent plus ordförandens utslagsröst) i fullmäktige eller i en nämnd.

Motion Skriftligt förslag från en eller flera tjänstgörande ledamöter i kommunfullmäktige.

N

Nominera, nominering Föreslå namn på person som ska väljas till förtroendeuppdrag. Ofta lämnar valberedningen förslag till nomineringar, men varje ledamot är fri att göra egna nomineringar.

Nämnd En nämnd består av ledamöter som är utsedda av kommunfullmäktige. Nämnderna beslutar om verksamheten inom sina respektive ansvarsområden och ansvarar för att fullmäktiges beslut genomförs.

O

Offentlighetsprincipen Regeln att alla medborgare har rätt att ta del av allmänna handlingar, utom i de delar de är sekretessbelagda, i enlighet med tryckfrihetsförordningen.

Opposition Politiskt parti eller politiska partier som inte är i majoritet. Oppositionen kan välja att samverka eller agera som enskilda partier.

Oppositionsråd *Kommunalråd* som har till uppgift att tillvarata den samlade oppositionens intressen. Oppositionsrådet kan också ha andra uppdrag i kommunen.

P

Partistöd Varje kommun kan fatta beslut om att ge ekonomiskt stöd till partier som sitter i fullmäktige. Fullmäktige ska besluta om regelverk och också årligen besluta om utbetalningar till vart och ett av partierna.

Presidium Ordförande och en eller flera vice ordförande i kommunfullmäktige eller en nämnd. Presidiet kan ha och ges olika uppgifter, som t ex att sammanställa kallelser till sammanträden eller att *bereda* olika ärenden

Proposition Formellt förslag till beslut vid omröstning.

Propositionsordning Den ordning i vilken de olika förslagen till beslut presenteras vid en omröstning. Ordförande ska lämna ett förslag på denna ordning innan beslutet fattas.

Protokoll Skriftlig redogörelse och sammanfattning av vad som sker under ett sammanträde. Av protokollet ska framgå vilka beslut, förslag, omröstningar och reservationer som behandlas och vilka som deltog i besluten.

Protokollsanteckning En ledamot kan exempelvis få antecknat till protokollet att denne inte deltar i ett beslut eller att man vill förklara sin ståndpunkt. En protokollsanteckning har ingen rättslig verkan.

Q

R

Remiss Ett ärende skickas på remiss för att partier, nämnder eller andra berörda ska få lämna sina synpunkter innan ärendet tas upp för beslut.

Reservation En ledamot eller tjänstgörande ersättare kan reservera sig mot ett beslut, muntlig eller skriftlig för att markera att ledamoten ogillar beslutet. Reservation ska anmälas innan mötet är slut. Reservation har rättslig verkan på det sätt att den som reserverat sig inte är ansvarig för beslutet.

Revisorer En kommun ska ha minst fem förtroendevalda revisorer, valda av fullmäktige. Revisorerna ska granska kommunens verksamheter med fokus på nämndernas ansvar för verksamheten. Revisorerna ska varje år till fullmäktige lämna förslag på ansvarsfrihet för nämnder och styrelse.

S

Sekretess Förbud att lämna ut en allmän handling eller på annat sätt avslöja hemliga uppgifter. En handling kan bara sekretessbeläggas om det är uttryckligen tillåtet enligt offentlighets- och sekretesslagen

Suppleant Person som ersätter en ordinarie ledamot när hen är frånvarande. En suppleant kallas även för *ersättare*.

Särskilt yttrande Se *protokollsanteckning*

T

Tilläggsyrkande Tillägg till beslutsförslag. Innebär att det ursprungliga förslaget kvarstår i sin helhet men att en större eller mindre ytterligare del fogas till beslutet. Kan i *propositionsordningen* både behandlas som en del i beslutet eller genom att separat proposition ställs på tillägget.

Tjänsteperson En person som är anställd på förvaltningen för att till exempel ta fram underlag till beslut och verkställa de politiska besluten.

Tjänsteskrivelse Dokument med bakgrundsinformation och förslag till beslut, framtaget av förvaltningen.

U

Upprättad handling En handling är upprättad – och därmed allmän – när den har skickats från en myndighet, *justerats* eller på annat sätt färdigställts hos myndigheten.

Uppsiktsplikt, uppsikt *Kommunstyrelsen* är skyldig att övervaka att andra kommunala organ (t ex bolag, nämnder, kommunalförbund) sköter de uppdrag de fått från fullmäktige. Eventuella avvikelser ska omedelbart rapporteras till kommunfullmäktige.

Utskott En mindre grupp förtroendevalda som bereder ärenden inför beslut i styrelse eller nämnd.

V

Valteknisk samverkan Två eller flera partier, kan komma överens om att ”lägga ihop” sina fullmäktigemandat för att räknas samman vid fördelning av mandat till nämnder och styrelse.

Verkställighet Att ett beslut eller verksamhet genomförs i enlighet med antagna beslut eller riktlinjer.

Votera, votering Rösta om något. En ledamot kan begära votering efter att flera förslag ställts mot varandra i en *propositionsordning*. Votering kan göras genom handuppräckning eller genom att var och en av ledamöterna redogör för sin röst. En omröstning ska alltid vara öppen utom i de fall som den handlar om ett personärende.

W

X

Y

Yrkande Förslag under ett politiskt sammanträde. Ett yrkande kan vara formellt; *bordläggning* eller *återremiss*. Det kan vara ett avslagsyrkande; att man säger nej till förslaget. Det kan vara ett sakyrkande; att ett alternativt förslag läggs fram. Det kan också vara ett *tilläggsyrkande*; att något läggs till ett befintligt förslag.

Yttrande Skrivelse med synpunkter i ett ärende, till exempel yttrande över en statlig utredning.

Z

Å

Återremiss Beslut att sända tillbaka ett ärende till tidigare instans för komplettering eller fortsatt beredning. En återremiss ska ha en motivering som fungerar för en instruktion för den eller de som ska bereda ärendet vidare.

Ä

Ärende Sakfråga som kommunfullmäktige eller en nämnd ska behandla.

Ö

Överklaga, överklagande Kommunala beslut kan överklagas till domstol. Beroende på vad beslutet handlar om, kan reglerna för överklagande skilja sig åt, men generellt sett så kan beslut fattade i fullmäktige, styrelse och nämnd överklagas under tre veckor efter att protokollet justerats. Efter överklagandetiden vinner beslutet *laga kraft*.